

Kodeks

za fer i demokratski izborni proces

Polazeći od zajedničke posvećenosti demokratskim i fer izborima;

Svjesni činjenice da izborno zakonodavstvo, gotovo deceniju unazad, nije dovoljno reformisano niti prilagođavano novim potrebama i zahtjevima izbornog procesa, te da ima nedostatke u odnosu na željeni nivo kvaliteta izbornog postupka;

Posvećeni očuvanju integriteta izbora i izgradnji povjerenja građanki i građana Crne Gore u izborni proces;

Uvjereni da su demokratski izbori osnova legitimite svih institucija i politika, i garancija stabilne i dobre vlasti koja može sprovoditi potrebne reforme i približiti zemlju članstvu u Evropskoj uniji:

Izborne liste koje učestvuju na parlamentarnim izborima 2023. godine su se sporazumjele da sa Centrom za demokratsku tranziciju (CDT), nevladinom organizacijom koja se od 2000. godine bavi građanskim posmatranjem izbornih procesa, potpišu Kodeks za fer i demokratski izborni proces (u daljem tekstu Kodeks).

Izborne liste, potpisnice Kodeksa, su prihvatile da poštuju ovaj sistem pravila i principa u toku izborne kampanje, dana izbora i u postizbornom periodu u toku parlamentarnih izbora koji će biti održani 11. juna 2023. godine, i javno preuzimaju obavezu da će obezbijediti da pravila sadržana u njemu budu javno promovisana, predstavljena funkcionerima/kama, članovima/icama i aktivistima/kinjama partija, i poštovana od strane svih.

Kodeks za fer i demokratski izborni proces

I Poštovanje Kodeksa

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa obavezuju se da:

- preduzmu odlučne korake koji će obezbijediti da njihovi funkcioneri/ke, kandidati/kinje i članovi/ice dosljedno i bez izuzetaka poštuju odredbe ovog Kodeksa;
- preduzmu sve što je u njihovoј moći kako bi odvratili svoje simpatizere/ke od kršenja njegovih odredbi;
- se uzdrže od podnošenja neistinitih, neozbiljnih ili zlonamjernih prigovora, pozivajući se na njegovo kršenje.

II Poštovanje zakona

Izborne liste potpisnice ovog Kodeksa obavezuju se na poštovanje zakonodavstva Crne Gore, a posebno važećih izbornih zakona, pravila i procedura.

III Sprovodenje kampanje

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa dodatno se obavezuju na:

- poštovanje prava i slobode svih učesnika/ca izbora da vode kampanju i šire svoje političke ideje i principe;
- ponašanje kojim se poštuju prava lista, kao i prava svih birača/ica i drugih članova/ica zajednice;
- poštovanje slobode birača/ica da učestvuju u političkim aktivnostima;
- poštovanje prava na privatnost građana/ki;
- poštovanje istine i prava javnosti na objektivno informisanje i posvećenost provjeravanju činjenica;
- suprotstavljanje nedozvoljenim i neprimjerenim političkim, finansijskim, medijskim ili bilo kojim drugim inostranim ili domaćim uticajima na izborni proces, bez obzira odakle oni dolazili;
- suprotstavljanje dezinformacionim kampanjama koje imaju za cilj podrivanje demokratskog izbornog procesa.

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa neće

- sprečavati ili ometati novinare/ke u vršenju njihovog posla u skladu sa pravilima novinarske profesije i izbornim standardima;
- sprečavati ili ometati javne skupove, niti propagandne aktivnosti drugih partija;
- uništavati propagandni materijal drugih učesnika izbora;
- sprovoditi anonimne negativne kampanje protiv političkih oponenata;
- objavljivati ili na drugi način širiti informacije čiji izvor ne znaju ili ne mogu provjeriti;
- koristiti kampanju na društvenim mrežama za promociju nasilja i/ili zastrašivanje biračica/birača;
- koristiti pristup stranim medijima za zaobilaženje nacionalnih propisa i ostvarivanje nepravedne medijske prednosti.

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa u svojim javnim porukama neće:

- koristiti uvrede, niti neopravdano podizati tenzije u toku izbornog procesa;
- iznositi informacije koje nijesu potkrijepljene preciznim dokazima, u cilju diskreditovanja i omalovažavanja drugih izbornih lista i kandidata/kinja;
- iznositi prijetnje ili pozive na nasilje protiv bilo koje osobe ili grupe;
- ispoljavati bilo koji vid netrpeljivosti ili mržnje prema pripadnicima/ama drugih naroda ili konfesija, ili manjinskih grupa.

IV Izborni postupak

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa obavezuju se na:

- uzdržavanje od vršenja bilo kakvog političkog pritiska na članove/ice izborne administracije i/ili usmjeravanja donošenja odluka koje su u partikularnom političkom interesu;
- profesionalnu saradnju sa organima za sprovođenje izbora, u cilju mirnog i zakonitog sprovođenja izborne procedure i omogućavanja biračima/cama da iskoriste svoje pravo glasa bez uznemiravanja i ometanja;
- davanje doprinosa mirnom održavanju izbora na biračkom mjestu;
- poštovanje nezavisnosti i saradnju sa ovlašćenim posmatračima/cama izbora.

Potpisnice ovog Kodeksa neće:

- uticati na ishod glasanja nasilnim ili nezakonitim aktivnostima;
- neopravdano ili u lošoj namjeri ometati rad članova/ica izborne administracije, proces glasanja, prebrojavanje glasova ili utvrđivanja konačnih rezultata;
- svojim aktivnostima ugrožavati bezbjednost članova/ica izborne administracije prije, za vrijeme i nakon izbora;
- vršiti uticaj na opredjeljenje birača/ica na biračkom mjestu, ili u neposrednoj blizini biračkog mjesta;
- mijesati se neopravdano ili zlonamjerno u poslove članova/ica organa za sprovođenje izbora;
- uticati na birače/ice da glasaju više puta, ili da glasaju u ime druge, žive, umrle ili nepostojecje osobe;
- svojim biračima/cama slati neistinite informacije o njihovim pravima i obavezama u izbornom postupku i izbornim procedurama.

V Promocija nenasilja

Izborne liste, potpisnice ovog Sporazuma, saglasne su da je nasilje u bilo kojoj formi neprihvatljivo, i obavezuju se da kreiraju ambijent u kojim se poštuju zakoni Crne Gore, a posebno u dijelu:

- zabrane svojim funkcionerima/kama, kandidatima/kinjama, članovima/nicama i aktivistima/kinjama vršenja nasilja nad bilo kim;
- zabrane nošenja hladnog ili vatrengog oružja u toku izborne kampanje i izbornog dana;
- javne osude nasilja ili prijetnji, ili bilo kakvih akata vandalizma ili remećenja javnog reda od strane svojih funkcionera, kandidata, članova ili simpatizera.

Potpisnice ovog Kodeksa neće:

- učestvovati ili počiniti bilo kakav akt nasilja da bi demonstrirale partijsku snagu ili nadmoć;
- izazvati bilo kakva oštećenja na privatnoj ili javnoj imovini drugih izbornih lista;

VI Sprečavanje zloupotreba

Izborne liste, potpisnice ovog Kodeksa, posvećene su suprotstavljanju zloupotrebama javnih resursa u izornoj kampanji.

Potpisnice ovog Kodeksa će dosljedno poštovati zakonska ograničenja i neće:

- zlouprijebiti položaj, privilegiju ili uticaj za političke svrhe, kroz nuđenje nagrada, prijetnje kažnjavanjem, ili na bilo koji drugi način;
- koristiti državnu, opštinsku ili drugu javnu imovinu u svrhu kampanje;
- koristiti zapošljavanje u javnoj upravi i preduzećima kao sredstvo za ostvarivanje institucionalne prednosti u odnosu na ostale učesnike izbora;
- vršiti politički uticaj na državne i opštinske organe u cilju favorizovanja vlastitih političkih ciljeva u toku izborne kampanje;
- zloupotrebljavati javne funkcije za sticanje nepravedne prednosti u pristupu medijima.

Partije potpisnice ovog Sporazuma obavezuju se da neće:

- vršiti pritisak, novčani ili drugi nedozvoljeni uticaj na građane/ke da glasaju za ili protiv određene partije, ili da se uzdrže od glasanja;
- vršiti pritisak, novčani ili drugi uticaj na građane/ke da budu ili ne budu kandidati/kinje na nekoj izornoj listi, ili da povuku ili ne povuku svoje kandidature;
- zlouprijebiti bilo čiji ekonomski, socijalni ili zdravstveni status, u cilju vršenja uticaja na slobodnu volju birača/ica.

VII Prihvatanje i poštovanje demokratski izražene volje građana/ki

Izborne liste potpisnice ovog Kodeksa saglasne su da je jedan od osnovnih demokratskih postulata poštovanje slobodno izražene volje građana/ki.

Potpisnice se obavezuju da će:

- prihvatiću ishod izbora koji je potvrđen u zakonitom izbornom postupku;
- se odnositi odgovorno prema procesu utvrđivanja rezultata izbora i neće opstruirati izbor-

- ni proces kroz podnošenje neutemeljenih ili fiktivnih žalbi;
- prihvati i poštovati konačne odluke nadležnih državnih organa;
 - se uzdržavati od organizovanja proslava prije saopštavanja kredibilnih rezultata izbora.

VIII Sprovođenje Kodeksa

CDT se obavezuje da formira multidisiplinarni tim (Tim), sastavljen od stručnjaka/inja za pojedine oblasti izbornog procesa i mreže regionalnih i opštinskih koordinatora/ki koji će, u saradnji sa potpisnicima, analizirati svaku pojedinačnu prijavu i adekvatno reagovati i pratiti sprovođenje ovog Kodeksa do okončanja izbornog procesa.

Tim će ostvarivati direktnu komunikaciju sa svim potpisnicama sporazuma koje imaju prigovore na kršenje ovog Kodeksa, ali i sa državnim organima koji mogu imati nadležnosti vezane za predmet prigovora.

U rad Tima mogu biti uključeni i predstavnici/ce međunarodnih posmatrača izbora.

Rad Tima se zasniva na principima transparentnosti, dobre vjere i uzajamnog povjerenja između potpisnika Kodeksa.

Izborne liste, potpisnice će imenovati jednog predstavnika/cu koji će biti na raspolaganju Timu za sva pitanja koja se tiču ovog Kodeksa.

CDT, na osnovu zaključaka Tima po pojedinačnom prigovoru, javno obavještava javnost o ishodu procesa i/ili obavještava nadležne državne organe u slučaju sumnje na kršenje zakona.

IX Primjena Kodeksa

Sve potvrđene izborne liste koje iz bilo kog razloga nijesu prisustvovale ceremoniji potpisivanja ovog Kodeksa se mogu obavezati na njegovo poštovanje, javno izraženim prihvatanjem njegovog sadržaja.

Primjena ovog Kodeksa počinje danom potpisivanja i završava se utvrđivanjem konačnih rezultata izbora.

U Podgorici,

25. maj 2023. godine

Albanska alijansa

Albanski forum – Nik Gjeloshaj „BESA Za Evropski Razvoj“

ALEKSA I DRITAN – HRABRO se broji!

EVROPA SAD! – MILOJKO SPAJIĆ

HGI – Na pravoj strani svijeta!

Jasno je! Bošnjačka stranka - mr Ervin Ibrahimović

DA, MI MOŽEMO ZA GRAĐANSKU CRNU GORU!

NARODNA KOALICIJA – „SLOŽNO I TAČKA“ – (Dejan Vukšić – Demohrišćanski pokret, Marko Milačić – Prava Crna Gora, Vladislav Dajković – Slobodna Crna Gora, Dragica Perović – Demokratska srpska stranka, dr Novica Stanić – Pokret za Pljevlja)

PRAVDA ZA SVE! – dr Vladimir Leposavić

Pokret za promjene – PRVO CRNA GORA – Nebojša Medojević – Reforme za spas zemlje

Preokret za sigurnu Crnu Goru – Srđan Perić

SDP – ZA NAŠU KUĆU

SNP – DEMOS – ZA TEBE

ZAJEDNO! Za budućnost koja ti pripada – Danijel Živković (DPS, SD, DUA, LP)

ZA BUDUĆNOST CRNE GORE (Nova srpska demokratija, Demokratska narodna partija Crne Gore, Radnička partija)

Centar za demokratsku tranziciju (CDT)

